

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/92/2022
Identifikačné číslo spisu:	2618201008
Dátum vydania rozhodnutia:	24.01.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:2618201008.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne K. I., narodenej XX. O. XXXX, N., U. H. XXXX/XX, zastúpenej advokátom JUDr. Vojtechom Horváthom, Pezinok, Moyzesova 2520/22, proti žalovanému N. J., narodenému XX. A. XXXX, I., U. XXX/X, zastúpenému advokátskou kanceláriou Podhorsky & Partners, s.r.o., Bratislava, Ventúrska 1, IČO: 46 962 000, o zaplatenie 15 000 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Senica pod sp. zn. 11C/24/2018, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo dňa 26. augusta 2020 sp. zn. 11Co/231/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 26. augusta 2020 sp. zn. 11Co/231/2019 z r u š u j e a v e c m u vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Senica (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 11. júna 2019 č. k. 11C/24/2018-107 I. výrokom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 15 000 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 15 000 eur od 16.06.2016 do zaplatenia, a to do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku a II. výrokom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania v rozsahu 100 %, pričom o výške tejto náhrady bude rozhodnuté samostatným uznesením. 1.1. Súd prvej inštancie zistil, že žalobkyňa dňa 10.01.2013 previedla zo svojho účtu na účet žalovaného finančné prostriedky v sume 15 000 eur s poznámkou „pôžička na rekonštrukciu“. Z dokumentu „Prevzatie čiastky 15 000 eur“ zo dňa 10.12.2013 vyplynul záväzok žalovaného vrátiť žalobkyni poskytnuté finančné prostriedky v sume 15 000 eur do 15.06.2016. Na tomto dokumente bolo razítko s dátumom 10.12.2013 a vlastnoručné podpisy strán sporu. Žalovaný potvrdil, že podpis na tomto dokumente bol jeho, rozporoval len uvedený dátum. Z podania žalobkyne zo dňa 16.04.2019 „sumarizácia požičaných súm“ spolu s dokladmi (výpisom z jej účtu) súd prvej inštancie zistil, že počas vzťahu so žalovaným mu žalobkyňa požičala dňa 08.03.2012 sumu 4 000 eur v hotovosti, dňa 10.12.2013 sumu 15 000 eur, dňa 29.01.2015 sumu 6 000 eur v hotovosti, 16.02.2015 sumu 1 700 eur, dňa 19.03.2015 sumu 250 eur, 03/2015 čerpanie stavebného úveru od Prvej stavebnej sporiteľne v sume 41 825 eur (tento spláca žalovaný, t. č. pani K. S. po 66,12 eura mesačne od 03/2015), dňa 05.12.2017 sumu 300 eur, dňa 15.12.2017 sumu 200 eur. Sumu 500 eur (z 12/2017 žalovaný žalobkyni splatil v

splátkach po 50 eur mesačne od 17.03.2018 do 11.12.2018). Od žalovaného žalobkyňa obdržala platby celkom v sume 5 235,35 eura + 500 eur v splátkach po 50 eur mesačne a tiež žalovaný, resp. pani S. splácala priamo na účet Prvej stavebnej sporiteľne stavebný úver v sume po 66,12 eura mesačne. Tieto sumy žalobkyňa nespochybňovala, nejednalo sa však o splátky na pôžičku zo dňa 10.12.2013 v sume 15 000 eur.

1.2. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že žalovaný nevrátil žalobkyni finančné prostriedky požičané dňa 10.12.2013 v termíne splatnosti do 15.06.2016. Z uvedeného dôvodu bol podľa súdu prvej inštancie povinný okrem istiny zaplatiť aj úrok z omeškania a to od nasledujúceho dňa po splatnosti, t. j. od 16.06.2016. Žalovaný bol toho názoru, že podpis na dokumente „Prevzatie čiastky 15 000 eur“, ktorý predložila v originály žalobkyňa, bol jeho. Na dokumente (bez uvedenia dátumu) predloženom žalovaným, bol podpis žalobkyne iným (čiernym) perom, pričom žalobkyňa poprela, že tento podpis je jej. I keď žalobkyňa pripustila možnosť, že k podpisu dokumentu „Prevzatie čiastky 15 000 eur“, oboma stranami neprišlo práva dňa 10.12.2013 (ako bolo uvedené na pečiatke), žalovaný nepreukázal, kedy malo podľa neho prísť k jeho podpisu, ani že to bolo až po dátume 15.06.2016. Súd prvej inštancie v tejto súvislosti zdôraznil, že dôležitá je dohoda strán zmluvného vzťahu na lehote splatnosti pôžičky. Zo žalobkyňou predložených dokladov bolo podľa neho zrejmé, že okrem pôžičky v sume 15 000 eur, ktorá je predmetom sporu, si od nej žalovaný požičal ešte celkom sumu 16 632 eur. Jednotlivé platby od žalovaného doposiaľ zaplatené v prospech žalobkyne tento nešpecifikoval a preto bolo na žalobkyni, ku ktorým dlžným sumám si tieto priradila.

1.3. Kompenzačnú námietku vznesenú žalovaným v priebehu súdneho sporu, ktorou žiadal započítať všetky platby realizované v prospech žalobkyne voči uplatnenej pohľadávke, súd prvej inštancie neakceptoval z nasledovných dôvodov: 1. Žalovaný nešpecifikoval, ktoré platby a v akej konkrétnej sume navrhuje započítať, neuviedol ani časové obdobie. 2. Túto súd prvej inštancie považoval za právne bezpredmetnú, keďže započítať možno len započítateľné pohľadávky, pričom hlavným kritériom pre ich schopnosť započítania podľa § 580 OZ je, že sú nesporné, pričom čo ak i len jedna pohľadávka je úplne alebo čiastočne sporná, nie je možné akceptovať započítanie.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 26. augusta 2020 sp. zn. 11Co/231/2019 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a priznal žalobkyni voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnej výške.

2.1. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku, ako aj celého obsahu spisového materiálu dospel k záveru, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec i správne právne posúdil. V preskúmvanej veci bolo zrejmé, že dňa 10.12.2013 došlo ústnou formou k uzatvoreniu zmluvy o pôžičke, pretože označené zmluvné strany (strany sporu) určili predmet pôžičky - 15 000 eur, pričom sa žalovaný ako dlžník zaviazal predmet pôžičky vrátiť - túto skutočnosť žalovaný nepoprel. Uvedeného dňa prišlo súčasne k reálnemu odovzdaniu peňazí do dispozície žalovaného - z účtu žalobkyne vedeného v Slovenskej sporiteľni na účet žalovaného v Poštovej banke, podľa odvolacieho súdu bolo teda možné konštatovať naplnenie všetkých zákonných pojmových znakov zmluvy o pôžičke. Odvolací súd dodal, že na bankovom prevodnom príkaze bolo uvedené - pôžička na rekonštrukciu. Súd prvej inštancie tak správne ustálil, že medzi zmluvnými stranami bola dňa 10.12.2013 uzavretá zmluva o pôžičke. K námietke žalovaného, že k dohode o splatnosti pôžičky nedošlo, odvolací súd uviedol, že je nespochybniteľné, že na listine s názvom „Prevzatie čiastky 15 000 eur“ je uvedený text „Dolupodpísaný N. J. potvrdzujem, že som dňa 10.12.2013 prevzal čiastku 15 000, slovom pätnásťtisíc eur od K. I.. Požičanú sumu sa zaväzujem splatiť do 15.6.2016.“ Táto listina je podpísaná žalobkyňou aj žalovaným, pričom žalovaný svoj podpis nespochybnil. Uvedený text, podpísaný sporovými stranami je jednoznačnou dohodou o splatnosti pôžičky, bez ohľadu na skutočnosť, či na listine je uvedený dátum alebo nie je. Navyše podľa odvolacieho súdu bolo nevierohodné a v rozpore s logikou, aby žalovaný podpísal uvedenú listinu s označenou lehotou splatnosti do 15.6.2016 až po uplynutí tejto lehoty. Bolo pritom nevýznamné, či uvedená listina bola podpísaná práve 10.12.2013 alebo „niekedy v decembri 2013“ ako to uviedla žalobkyňa. Podstatné je odovzdanie peňazí dňa 10.12.2013, dohoda o tom, že peniaze žalovaný vráti a napokon aj podľa názoru odvolacieho súdu nespochybniteľný záver o splatnosti pôžičky dňa 15.6.2016. Žalobkyňa dôkazné bremeno v spore uniesla v celom rozsahu, ako správne konštatoval súd prvej inštancie. Námietka žalovaného o tom, že splatnosť pôžičky nebola dohodnutá, preto neobstoja a

neobstojí tak ani jeho súvisiace tvrdenie o premlčaní dlhu.

2.2. Ku kompenzačnej námietke žalovaného odvolací súd súhlasne so súdom prvej inštancie uviedol, že tvrdenia žalovaného o čiastočnom splnení predmetného dlhu sú nekonkrétne, a to najmä v súvislosti s inými dlhmi, ktoré žalovaný mal voči žalobkyni plniť. Vzhľadom k všeobecným tvrdeniam vzťahujúcim sa ku kompenzačnej námietke, nebolo túto možné preskúmať.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzuje z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolateľ žiadal, aby najvyšší súd rozhodnutie súdu prvej inštancie v spojení s odvolacím súdom zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces dovolateľ namietal v súvislosti s nedostatočným odôvodnením a nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia. Napriek špecifikácii pohľadávky žalovaného a predložením listinných dôkazov sa súdy nižšej inštancie žiadnym spôsobom nevysporiadali s listinnými dôkazmi predloženými žalovaným a uplatnenou výškou kompenzačnej námietky. Súdy nižšej inštancie sa taktiež nezaoberali ani písomným vyjadrením žalobkyne zo dňa 16.04.2019, v rámci ktorého potvrdila, že od žalobcu prijala úhradu vo výške 5 735,35 eura, pričom nešpecifikovala titulom akého plnenia predmetné platby prijala. Žalovaný poukázal na to, že napriek tomu, že v podanom odvolaní uviedol špecifikáciu pohľadávok, ktoré boli predmetom kompenzačnej námietky s uvedením ich celkovej výšky a odkazom na listinné dôkazy preukazujúce dôvodnosť výšky kompenzačnej námietky sa odvolací súd uchýlil len k formálnemu záveru, že žalovaný nedostatočným spôsobom konkretizoval ním uplatnený nárok, a to najmä s odkazom na iné dlhy žalovaného voči žalobkyni. Pritom podľa žalovaného súdy nižšej inštancie nešpecifikovali čo spadá pod iné dlhy žalovaného a prečo by existencia iných dlhov mala vylučovať započítací prejav žalovaného.

3.2. Nesprávne právne posúdenie v zmysle dovolacieho dôvodu § 421 ods. 1 písm. a) žalovaný videl pri riešení otázky kompenzačnej námietky. Podľa neho súdy nižšej inštancie neskúmali charakter vzájomných pohľadávok strán sporu, a teda že ide o peňažné pohľadávky bez ohľadu na to, či mali byť pohľadávky tvoriace predmet kompenzačnej námietky plnením z rovnakého právneho vzťahu, nakoľko právna úprava nevyžaduje ako podmienku započítania aby sa započítania schopné pohľadávky týkali toho istého záväzkového vzťahu. Rovnako sa súdy nižšej inštancie nezaoberali tou skutočnosťou, že v zmysle judikatúry nemá na započítanie vplyv súhlasný prejav subjektu, voči ktorému sa započítava pohľadávka. Žalovaný bol toho názoru, že odvolací súd rozhodol v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, keď nesprávne právne posúdil otázku započítacieho prejavu žalovaného titulom kompenzačnej námietky, keď nezohľadnil špecifikáciu pohľadávok tvoriacich predmet kompenzačnej námietky vymedzenú žalovaným, ale obmedzil sa len na konštatovanie, že tvrdenia žalovaného sú nekonkrétne a pre ich všeobecnosť boli nepreskúmateľné. Na podporu svojich tvrdení žalovaný poukázal aj na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (3Cdo/6/2017, 5Cdo/66/2010, 7MCdo/15/2011, 2Obo/33/2010, 5Mobdo/5/2012).

4. Žalobkyňa sa k dovolaniu vyjadrila a žiadala, aby dovolací súd odmietol resp. zamietol podané dovolanie ako nedôvodné a žalobkyni priznal náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

5. Najvyšší súd SR (ďalej aj „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1, 2 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je dôvodné.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

6. Dovolateľ porušenie práva na spravodlivý proces videl v nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozsudku s tým, že sa odvolací súd nedostatočne vysporiadal s odvolacími námietkami žalovaného ohľadom uplatnenia kompenzačnej námietky.

7. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v

danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľa, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

8. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

9. Podľa § 387 ods. 2 CSP ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

10. Podľa § 387 ods. 3 CSP odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

11. Odvolací súd obmedzil odôvodnenie potvrdzujúceho napadnutého rozsudku na konštatovanie správnosti dôvodov uvedených súdom prvej inštancie v zmysle § 387 ods. 2 CSP vzhľadom na skutočnosť, že krajský súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie.

12. Ustanovenie § 387 ods. 2 CSP umožňuje odvolaciemu súdu použiť tzv. skrátené odôvodnenie rozhodnutia v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V takomto prípade sa môže v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Zákon však vyžaduje, aby aj v prípade skráteného odôvodnenia odvolací súd zaujal jasné stanovisko k podstatným vyjadreniam strán predneseným v konaní na súde prvej inštancie, pokiaľ sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Povinnosťou odvolacieho súdu je zároveň vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. (III. ÚS 314/2018).

13. Ustanovením § 219 ods. 2 OSP (teraz § 387 ods. 2 CSP) je odvolaciemu súdu daná možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia. Možnosť vypracovania takéhoto odôvodnenia je podmienená tým, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožní s dôvodmi rozhodnutia súdu prvého stupňa, a to po skutkovej, ako aj právnej stránke; ak sa odvolací súd čo i len čiastočne nestotožní s týmito závermi, neprichádza do úvahy vypracovanie skráteného odôvodnenia. Môže síce doplniť dôvody uvedené v rozhodnutí súdu prvého stupňa, toto doplnenie však nemôže byť v rozpore so závermi súdu prvého stupňa, môže ho iba dopĺňať v tom zmysle, že ďalšie závery odvolacieho súdu iba podporia odôvodnenie súdu prvého stupňa. Odvolací súd prirodzene musí odpovedať na podstatné a právne významné dôvody odvolania a nemôže sa obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplniť ďalšie

dôvody. Inak sa dostane mimo limitov práva na spravodlivý proces, ktoré je chránené nielen čl. 46 ods. 1 ústavy, ale aj čl. 6 ods. 1 Dohovor (5Cdo/204/2011).

14. Dovolací súd má za to, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu neobsahuje náležité vysporiadanie sa so žalovaným uvedenou argumentáciou týkajúcou sa uplatnenia kompenzačnej námietky. Dovolateľ už v rámci odvolacieho konania poukázal na skutočnosti, ktoré namieta pred dovolacím súdom a to na špecifikáciu pohľadávok, ktoré boli predmetom kompenzačnej námietky s uvedením ich celkovej výšky a s odkazom na listinné dôkazy preukazujúce dôvodnosť výšky kompenzačnej námietky. Avšak v danom prípade sa odvolací súd nedostatočným spôsobom vysporiadal s jeho argumentáciou, keď len skonštatoval, že tvrdenia žalovaného o čiastočnom splnení predmetného dlhu sú nekonkrétne a vzhľadom k všeobecným tvrdeniam žalovaného, nie je možné kompenzačnú námietku preskúmať.

15. Odvolací súd sa napriek výslovnému príkazu obsiahnutému v § 387 ods. 3 CSP, aby sa v odôvodnení vysporiadal s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní, s takýmito tvrdeniami uvedenými dovolateľom v odôvodnení napadnutého rozsudku nevysporiadal dostatočným spôsobom, iba skonštatoval správnosť dôvodov uvedených okresným súdom ako súdom prvej inštancie v zmysle § 387 ods. 2 CSP. Dovolateľ pritom v podanom odvolaní uviedol tvrdenia týkajúce sa kompenzačnej námietky.

16. Tento nedostatok odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu v otázke odvolacej argumentácie dovolateľa má za následok, že napadnuté rozhodnutie nespĺňa požiadavky stanovené súdu v ustanovení § 387 ods. 2 a 3 CSP na riadne odôvodnenie rozsudku. Z tohto dôvodu je dovolanie žalovaného procesne prípustné podľa § 420 písm. f) CSP a dovolateľ v ňom dôvodne namietal ním uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti, pretože mu týmto nesprávnym procesným postupom súdu bolo znemožnené realizovať jeho patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesným vadám podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vo vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP). S prihliadnutím na dôvod zrušenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu sa najvyšší súd nezaoberal ďalšími, v dovolaní namietanými vadami.

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.